

MEMORIAL
General Marii Wittek

311

247. Rybnicki

† SKOWRONEK

zd. SZOSTEK

GERTRUDA

311

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — 311 / WSK
Skowronek Gertruda
z d. Szostek

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 – relacja właściwa ✓ K. 4, s. 4.

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora —

I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

III/1 – dot. rodziny relatora —

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939–1945) —

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne... ✓ K. 4, s. 4.

IV. Korespondencja

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] ✓ 1

VI. Fotografie —

I/1. Relacja własna

- Relacja o niezwykłej uczestniczącej w walk o niepodległość -
- Gertrudzie Skowronek - opr. pna Ernestynę Bonarkową
w 1977. Msp. oryg. K. 3, s. 1-3.
- Relacja j. u - skrócona - lipiec 1977. Podpisana M. Szewczyk
Msp. pna Bitka - K. 1, s. 4.

I. Dane osobiste

1. Gertruda Skowronek z domu Szostek
2. Urodzona 19 grudnia 1918r. w Głożynach pow. Wodzisław Sl.
3. Ojciec górnik-matka rolniczka 1/5ha. pięcioro rodzeństwa.
5. Szkoła podstawowa-aktywna społecznie, drużynowa ZHP. ~~Szostek~~
z zawodu krawcowa.
6. Siostra Zofia Warzecha z domu Szostek. Głożyny k/Radlina

II. Okres przedwojenny od 1.IX.1939r.

1. Przygotowanie do obrony kraju na kursach drużynowych ZHP.

III. Okres okupacji do maja 1945r.

1. W 1940r. wyszła za mąż za Erwina Skowronka.
Trudniła się nadal krawiectwem.
2. Już w 1939r. Erwin Skowronek wciągnął żonę do pracy w SZP-ZWZ jako kłaczniczkę. W pracy podziemnej była zaangażowana cała rodzina Skowronków i Szostków i mieszkająca w tym domu nauczycielka Maria Olszewska
5. 12 kwietnia 1942r. gestapo aresztowało Erwina Skowronka następnego dnia 13 kwietnia Gertrudę i Marie Olszewska. Gertruda żegnając się z siostrą Salomeą, objęła ją i szepnęła jej do ucha aby spaliła dokumenty znajdujące się w donicy z kwiatem. Po 6-ciu tygodniach pobytu w więzieniu w Rybniku przewieziono ją do więzienia w Wodzisławiu Sl., następnie do obozu w Oswiecimiu. Zmarła 23. stycznia 1943r. na tyfus, nie zdradziwszy żadnych tajemnic organizacyjnych.

Relację o Gertrudzie Skowronek opracowała E. nestyna Bonarkowa, Wodzisław Sl. na podstawie danych od siostry Warzecha z domu Szostek i szwagierki Salomei Kolarczyk z domu Skowronek. Maj 1977r. Katowice lipiec 1977r.

Gertruda Skowronek z domu Szostek urodziła się 19 grudnia 1918r. w Głożynach w rodzinie górniczej. Ojciec jej przepracował na kopalni 43 lata. Rodzice mieli jeszcze 1/5 hektara gospodarstwo. Rodzeństwa było sześćcioro, trzynaścioro dziewczyny i trzech chłopców. Gertruda była harcerką. Kiedy ukończyła szkołę podstawową na Marcelu, wtedy została instruktorką drużyny żeńskiej tejże szkoły. Brała udział we wszystkich imprezach harcerskich. Polubiła życie harcerskie, śpiewy, obozy organizowane zdala od dymiącej hałdy radlińskiej. Była krawcową. W 1940r. wyszła za mąż za Erwina Skowronka, towarzysza zabaw z lat szkolnych. Erwin, gorący patriota

zaangażował się do polskiej organizacji podziemnej i wciągnął do ~~nią~~ tej pracy żonę jakoż łączniczkę. Ciężka to była noc z 12 na 13 kwietnia 1942r. dla Skowronków. Przed północą 12 kwietnia Gestapo aresztowało Erwina. Reszta mieszkańców domu, a to żona Gertruda, starzy Skowronkowie, nieletnia córka zamężna za Kolarczyka, siostra Salomea, oraz nauczycielka Maria Olszewska znalazła się w areszcie domowym. Przez całą noc Szupo chodził po korytarzu. Nikt tej nocy nie spał. Dnia 13 kwietnia przybyło ponownie Gestapo i aresztowało Gertrudę S. i Marie Olszewska. Gertruda żegnając się z Salomeą, objęła ją i do ucha szepnęła, aby spaliła listę znajdującą się w dużej donicy z kwiatem. Na szczęście policjant stojący u progu nie usłyszał tego szeptu. Obydwie aresztowane wywieziono na komendę polic. w Radlinie, a z tamąd odtransportowano je do więzienia w Rybniku. W Rybniku Trudka marzy o minionym szczęściu małżeńskim, a swoją tęsknotę za mężem i nieszczęsną Ojczyznę wypiewuje w piosenkach.

Z Rybnika po 6-ciu tygodniach dostaje się do więzienia w Wodzisławiu. Często przebywa w mieszkaniu naczelnika więzienia, bo szyje dla jego żony i dzieci. Starania rodziców o jej zwolnienie nie odnoszą skutku. Rodzice nie wiedzieli o tym, że Trudka siedzi za przynależnością do polskiej organizacji podziemnej.

Z Wodzisławia Gertrudę odwieziono do obozu w Oświęcimiu. Bardzo rychło zachorowała na tyfus. Zaprzyjaźniła się z więźniarką Ernestyną Lasok-Bonarek. Często rozmawiały z sobą o pracy harcerskiej. Trudka była wielką optymistką. Nawet leżąc w ciężkim stanie na "rewirze" miała nadzieję przetrwania obozu. Niestety nie doczekała upragnionej wolności gdyż zmarła 23 stycznia 1943r. w wieku lat 24, po 9-ciu miesiącach od chwili aresztowania, a po 6-ciu pobytu w obozie.

Tajemnic organizacji nie zdradziła. W kilka dni po śmierci Gertrudy przyszedł do jej rodziców Szupo z Radlina z zawiadomieniem o śmierci córki. W domu była matka. Kiedy ubolewała nad stratą dziecka Szupo powiedział: "Jest wojna-gina nie tylko Polacy, ale i Niemcy". Rodzice głęboko przeżywali aresztowanie córki, jej pobyt w więzieniu i obozie, a następnie śmierć. Matka po nocach nie sypjała, rozmawiała z córką. Dopiero wiadomość o jej śmierci przywróciła jej równowagę duchową. Szwagierka Salomea zorientowała się jakie niebezpieczeństwo kryje w sobie lista w doniczce. Gdy tylko Gestapo i Szupo opuścili dom Skowronków, natychmiast przeszukała dużą doniczkę z kwiatem. Wyjęła kwiat razem z ziemią. Na dnie doniczki umieszczone były dwa małe talerzyki, a między nimi niebezpieczna lista. Nawet jej nie przeglądając włożyła do pieca i spaliła. /Spisano na podstawie relacji siostry Zofii Warzecha z domu Szostek, jej rodzica

ców i szwagierki Salomei Kolarczyk z domu Skowronek.
Maria Olszewska urodziła się 25 marca 1905r. w Kołomyi woj. lwowski.
Ojciec jej był urzędnikiem na kolei. Podczas pierwszej wojny Świa-
towej, ze względu na walki frontowe trwające na tamtejszych terenach
rodzina Olszewskich była ewakuowana do Węgier, stąd dostała się do
Wiednia. Po wojnie powróciła do niepodległej Polski osiedlając się
na dwa lata w Dziedzicach, w pobliżu Zarzecza, gdzie brat Olszewskie-
go był kierownikiem szkoły. Maria w Dziedzicach-Czechowicach uczesz-
czała do niższej szkoły średniej. W roku 1920 rodzina Olszewskich
wróciła do rodzinnych stron do Kołomyi, gdzie miała swój własny
dom. Maria wstąpiła wówczas do państw. sem. naucz. w Kołomyi.

21/4

GERTRUDZIE SKOWRONEK

199/88

I. Dane osobiste

1. Gertruda Skowronek z domu Szostek
2. Urodzona 19 grudnia 1918 roku w Głożynach pow. Wodzisław Śl.
3. Ojciec gornik- matka rolniczka 1/5 ha., pięcioro rodzeństwa.
5. Szkoła podstawowa -aktywna społecznie, drużynowa ZHP. Z zawodu krawcowa.
6. Siostra Zofia Warzecha z domu Szostek. Głożyny k/Radlin

II Okres przedwojenny od 1.IX.1939r.

1. Przygotowanie do obrony kraju na kursach drużynowych ZHP,

III. Okres okupacji do maja 1945 r.

1. W 1940 roku wyszła za mąż za Erwina Skowronka. Trudniła się nadal krawiectwem.
2. Już w 1939 roku Erwin Skowronek wciągnął żonę do pracy w SZP-ZWZ jako łączniczkę. W pracy podziemnej była zaangażowana cała rodzina Skowronków i Szostków i mieszkająca w tym domu nauczycielka Maria Olszewska
5. 12, kwietnia 1942 roku gestapo aresztowało Erwina Skowronka następnego dnia 13 kwietnia Gertrudę i Marię Olszewską. Gertruda zegnając się z siostrą Salomeą, objęła ją i szepnęła jej do ucha aby spaliła dokumenty znajdujące się w donicy z kwiatem. Po 6-ciu tygodniach pobytu w więzieniu w Rybniku przewieziono ją do więzienia w Wodzisławiu Śl, następnie do obozu w Oświęcimiu. Zmarła 25 stycznia 1943 roku na tyfus, nie zdradziwszy żadnych tajemnic organizacyjnych.

Relację o Gertrudzie Skowronek opracowała Ernestyna Bonarkowa, Wodzisław Śl. na podstawie danych od siostry Warzecha z domu Szostek i szwagierki Salomei Kolarczyk z domu Skowronek. Maj 1977 r.

Katowice lipiec 1977 r.

Ernestyna Bonarkowa

III/5 - June:

- lista 7 kobiet (na 1 pozycji Gertruda Skowronek).
Ksp - pue6tka - oryginal. | K-1, s-1.

14. Gertruda Skowronek

III/5/1

22. Zofia Szostek z. d.

1. Gertruda Skowronek
2. Zofia Warzecka z. d. Szostek
3. Erwin Skowronek
4. Olszewska Maria
5. Szostek Salomea
6. Bonarkowa Ernestyna
7. Kolarczyk salomea

J. 311/WSK

2W2 Rybnik

+ SKOWRONEK Gertruda
z d. Szostek

V. Wypisy ze źródeł - nazwiskowe karty informacyjne: 1.

rel 199/51

Rybnick

+

Skowronek Gertruda

1943

2 d. Szeszok

lista Idy Wsk

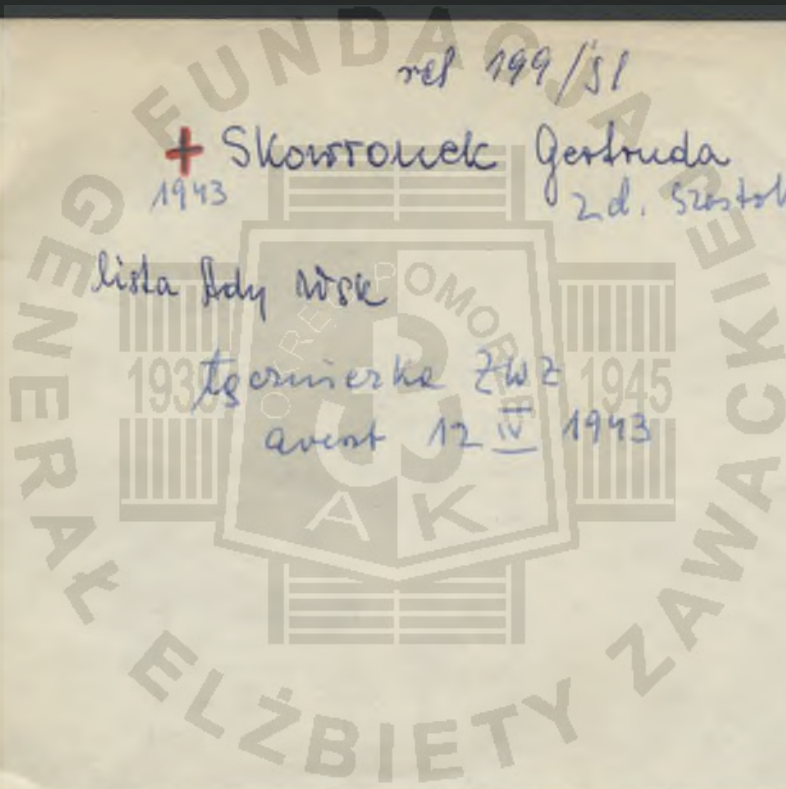
1938

terminowa Zwz

1945

awent 12 IV

1943

+ Skowronek Gertruda z d. Szostek

2M2

ARCHIWUM
Elzbiety Zawackiej
poz. 199 11906
data wpływu 12.11.17

Rybnik

Skowronek Gortnich

SKOWRONEK GERTRUDA

